

Jos van der Lans

Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galeries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk? Jos van der Lans (53, advocaat in Den Haag bij Van Diepen Van der Kroef, onroerendgoedpraktijk; gehuwd, twee kinderen) was jarenlang operazanger. Hij is een groot liefhebber van Belcanto.

Jan Pieter Nepveu
journalist

La danse, Musée de Denver

‘Prima le parole, dopo la musica’

“ Als het mij puur ging om het geld dan had ik beter fulltime zanger kunnen blijven. Niet dat ik het als advocaat slecht heb, maar als zanger verdiende ik meer.

Begin jaren tachtig kon ik meteen na mijn conservatoriumexamen eerste tenor worden in Duitsland bij het Staatstheater in Kassel. Ik had ontzettend veel oratoriumwerk in Nederland, zeg maar Mattheüs Passionen, en heb het toen niet gedaan. Van buiten lijkt het prachtig, zanger in de Duitse opera, maar je leidt een nomadenbestaan en reist van hotel naar hotel. Is er in je eigen theater even geen rol voorhanden, dan word je uitgeleend aan het operette theater.

Omdat ik niet naar Duitsland wilde, was ik veroordeeld tot een loopbaan in Nederland. In Nederland wordt vrijwel uitsluitend het ijzeren repertoire uitgevoerd en weinig opera. Na een aantal jaren raakte ik daar op uitgekeken. Ik weet niet hoeveel honderden keren ik Mozarts Requiem en de Mattheüs Passion gezongen heb. Na verloop van tijd had ik het qua repertoire en diepgang gewoon gehad. Mijn intellectuele behoefte werd in het zingen niet bevredigd en ik dacht: als ik hier tot mijn vijftenzestigste tussen moet zitten dan word ik gek. Ik had ook een rechtenstudie gedaan en daardoor was mijn belangstelling misschien wat breder.

Sinds 1991 zit ik in de advocatuur. Hier heb je natuurlijk óók mensen die alleen hun eigen vak zien, maar dat vak is al zo breed. Voor negentig procent ben ik advocaat. Ik ben altijd op kantoor, tenzij ik eens een concert heb of zo. Dat is soepel geregeld hier. Ik zing in PianVoce, een ensemble met twee zangers en twee pianisten, dat ontzettend interessante programma's maakt. Onze opdrachtgever is vaak het Haags Gemeentemuseum. Het vraagt ons hun ten-

toonstellingen muzikaal te illustreren. We zoeken dan muziek waarmee de schilder of beeldhouwer waar de tentoonstelling over gaat, affiniteit had. Het leuke van PianVoce is dat we altijd beginnen met gegevens van buiten de muziek. Eindeloos zijn we dan bezig in biografieën, encyclopedieën en boeken uit de tijd van de kunstenaar. Als we eindelijk een beeld hebben, dan gaan we kijken welke muziek in zijn tijd gespeeld werd en wat bij hem past.

Als de kunstenaar veel contacten had en bevriend was met een componist, dan is het gemakkelijk. De impressionist Edgar Degas bijvoorbeeld was altijd in de Parijse opera te vinden en gek van Offenbach. Dus hebben we voor de Degas-tentoonstelling een paar jaar geleden allerlei muziek uit onbekende Offenbach opera's gedaan. Zo kom ik in aanraking met muziek waarvan ik denk: hoe is het mogelijk dat die nooit meer uitgevoerd wordt?

Met twee advocaten, een rechter, twee fulltime professionele zangeressen en een pianist zing ik bovendien in *Die Meistersinger*. Dat is begonnen met het Haagse dekenconcert van juni 2003 en we worden sindsdien vaak uitgenodigd voor onder meer jubilea. We zijn met zes zangers en zingen het liefst sextetten, zodat iedereen een eigen operarol heeft. We speuren in de operaliteratuur naar ensembles. De *Così fan tutte* van Mozart en de *Barbier van Sevilla* van Rossini bijvoorbeeld zijn opera's waar we ontzettend veel leuke dingen uit halen, ze barsten van de ensembles.

Als ik met de muziek van één componist naar een onbewoond eiland moest, dan zou ik gaan met Verdi of Rossini. Zij leefden te midden van zangers en waren zeldzaam thuis in de zangwereld. Ze hebben stukken

'Of het gaat om een kort geding of een Mattheüs Passion, steeds moet je iets over het voetlicht brengen'

geschreven die de tand des tijds nog eeuwen zullen doorstaan. In de operatraditie van Rossini, Verdi, Bellini, Donizetti, zeg maar de Belcantoperiode, zijn alle mogelijkheden van de menselijke stem gebruikt. Veel barokke composities daarentegen hebben melodielijnen die niet specifiek op de menselijke zangstem zijn afgestemd en even goed door bijvoorbeeld een hobo gedaan zouden kunnen worden. Zoals Telemann en Vivaldi, dat is allemaal erg instrumentaal gedacht. Ik vind zelf dat de menselijke stem een dimensie meer heeft dan een instrument.

Zangers en advocaten hebben veel meer gemeen dan je denkt. Beiden moeten iets overbrengen, zijn pleitbezorgers. In het ene geval is de inhoud meer emotioneel en in het

andere meer rationeel. Maar of het gaat om een kort geding of een Mattheüs Passion, steeds moet je iets over het voetlicht brengen. Als zanger ben je een toneelspeler en als advocaat ook. Je moet in de huid kruipen van je cliënt of de componist en proberen te begrijpen wat hen beweegt.

Je hebt opera's waarbij het er niet toe doet welke tekst iemand zingt, omdat het om de melodielijngaat. Er zijn eindeloze discussies in de muziekgeschiedenis geweest over wat belangrijker was: het woord of de muziek. Ik ben het type zanger dat vindt: "Prima le parole, dopo la musica", eerst het woord, daarna de muziek. Een kerk in Rijswijk heeft me zelfs nog eens als predikant gevraagd. Tijdens een concert daar had ik een toelichting op de opera gegeven. De kerk-

voogden zeiden: u bent het bewijs dat je in deze kerk ook zonder geluidsinstallatie goed verstaanbaar kunt zijn. De verstaanbaarheid van predikanten was er namelijk een punt van voortdurende zorg. Ik heb het verzoek afgewezen omdat ik bang was dat ze het met de inhoud van mijn preken niet eens zouden zijn...

"Prima le parole, dopo la musica" zou mijn lijfspreuk kunnen zijn. Want zowel in de muziek als in de advocatuur draait het voor mij om de gesproken communicatie. De twee vakken zijn niet zo verschillend, dat is me gaandeweg duidelijk geworden. ”